

KORREKSION PEDAGOGIKA ASOSLARI

Muxtorova Muslimaxon Davlatjon qizi
Turg'unboyeva Viloyatxon Murodjon qizi
ADPI Biologiya yo'nalishi 2-kurs talabalari
Ilmiy rahbar: Turdiyeva Shohida
<https://doi.org/10.5281/zenodo.18014091>

Annotatsiya. Ushbu tezisdagi korreksion pedagogikaning mazmun-mohiyati, predmeti, maqsadi va vazifalari yoritilgan. Korreksion pedagogikaning rivojlanish tarixi, maxsus ta'limga muhtoj bolalar bilan ishlashda qo'llaniladigan pedagogik yondashuvlar va metodlar tahlil qilinadi. Shuningdek, inklyuziv ta'lim sharoitida korreksion-pedagogik yordamni tashkil etish masalalari hamda pedagog faoliyatining ahamiyati ochib beriladi. Tezis zamonaviy ta'lim tizimida korreksion pedagogikaning o'rni va ahamiyatini asoslab beradi.

Аннотация: В данном тезисе раскрываются сущность, предмет, цель и задачи коррекционной педагогики. Анализируются история её развития, основные педагогические подходы и методы работы с детьми, нуждающимися в специальном образовании. Особое внимание уделяется вопросам организации коррекционно-педагогической помощи в условиях инклюзивного образования и роли педагога в этом процессе. Обосновывается значение коррекционной педагогики в современной системе образования.

Abstract: This thesis highlights the essence, subject, aims, and objectives of correctional pedagogy. It analyzes the history of its development, pedagogical approaches, and methods used in working with children who require special educational support. Special attention is given to the organization of correctional and pedagogical assistance within inclusive education and the role of teachers in this process. The thesis substantiates the importance of correctional pedagogy in the modern education system.

Kalit so'zlar: Korreksion pedagogika, maxsus ta'lim, rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar, inklyuziv ta'lim, pedagogik korreksiya, individual yondashuv, reabilitatsiya, moslashtirilgan ta'lim.

Ключевые слова: Коррекционная педагогика, специальное образование, дети с особыми образовательными потребностями, инклюзивное образование, педагогическая коррекция, индивидуальный подход, реабилитация, адаптированное обучение.

Keywords: Correctional pedagogy, special education, children with special educational needs, inclusive education, pedagogical correction, individual approach, rehabilitation, adapted education.

Bugungi kunda ta'lim tizimining asosiy vazifalaridan biri har bir bolaning individual imkoniyatlari, ehtiyojlari va rivojlanish xususiyatlarini inobatga olgan holda sifatli ta'lim berishdan iboratdir. Jamiyatda sog'lom raqobatbardosh, ijtimoiy faol va mustaqil fikrlovchi shaxsni shakllantirish jarayonida rivojlanishida turli cheklovlari mavjud bo'lgan bolalarni qo'llab-quvvatlash muhim ahamiyat kasb etadi. Aynan shu ehtiyoj korreksion pedagogika fanining shakllanishi va rivojlanishiga asos bo'ldi. Korreksion pedagogika maxsus ta'limga muhtoj, jismoniy, psixik yoki sensor rivojlanishida nuqsonlari mavjud bo'lgan bolalarni o'qitish, tarbiyalash va jamiyatga moslashtirish masalalarini o'rganuvchi pedagogika sohasi hisoblanadi. Ushbu fan bolaning mavjud imkoniyatlarini aniqlash, rivojlantirish va

kamchiliklarini pedagogik yo'l bilan bartaraf etishga qaratilgan tizimli faoliyatni nazarda tutadi. Korreksion pedagogika nafaqat ta'lim jarayonini, balki rehabilitatsiya, ijtimoiy moslashuv va psixologik qo'llab-quvvatlash masalalarini ham qamrab oladi. So'nggi yillarda inklyuziv ta'lim g'oyalarining keng joriy etilishi korreksion pedagogikaning dolzarbligini yanada oshirdi. Inklyuziv ta'lim sharoitida imkoniyati cheklangan bolalarning sog'lom tengdoshlari bilan birgalikda ta'lim olishi uchun maxsus pedagogik sharoitlar, moslashtirilgan dasturlar va individual yondashuvlar zarur bo'lmoqda. Bu jarayonda korreksion pedagogning kasbiy kompetensiyasi, metodik tayyorgarligi va innovatsion yondashuvlari muhim rol o'ynaydi.

Korreksion pedagogika pedagogika fanining mustaqil sohasi bo'lib, rivojlanishida turli xil cheklovlari mavjud bo'lgan bolalarni o'qitish, tarbiyalash va ijtimoiy hayotga moslashtirish masalalarini o'rganadi. Ushbu sohaning asosiy predmeti maxsus ta'limga muhtoj bolalarning psixofiziologik rivojlanish xususiyatlari hamda ularga ko'rsatiladigan pedagogik ta'sir mexanizmlaridan iboratdir. Korreksion pedagogikaning bosh maqsadi bolaning imkoniyatlarini maksimal darajada rivojlantirish, mavjud nuqsonlarni qisman yoki to'liq kompensatsiya qilish hamda uning jamiyatda munosib o'rin egallashiga sharoit yaratishdan iborat. Korreksion pedagogika o'z faoliyatida bir qator muhim tamoyillarga asoslanadi. Jumladan, individual yondashuv tamoyili har bir bolaning rivojlanish darajasi, ehtiyojlari va imkoniyatlarini hisobga olishni taqozo etadi. Tizimlilik va uzluksizlik tamoyillari korreksion ishlarning rejalashtirilgan, bosqichma-bosqich va izchil olib borilishini ta'minlaydi. Shuningdek, differensial yondashuv, ijtimoiy moslashtirishga yo'naltirilganlik hamda bolaning shaxsini hurmat qilish tamoyillari korreksion pedagogikaning muhim asoslari hisoblanadi. Korreksion pedagogik faoliyatda qo'llaniladigan metod va vositalar bolaning nuqson turi va darajasiga qarab tanlanadi. Nutq buzilishlari mavjud bolalar bilan logopedik mashg'ulotlar, eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalar bilan surdopedagogik usullar, ko'rishida nuqsoni bo'lgan bolalar bilan tiflopedagogik yondashuvlar, aqliy rivojlanishida orqada qolgan bolalar bilan esa maxsus didaktik va tarbiyaviy metodlar qo'llaniladi. Bu jarayonda o'yin texnologiyalari, vizual va amaliy mashqlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy ta'lim tizimida inklyuziv ta'limni rivojlantirish korreksion pedagogika faoliyatining muhim yo'nalishiga aylandi. Inklyuziv muhitda korreksion pedagog umumta'lim muassasasi o'qituvchilari, psixologlar, logopedlar va ota-onalar bilan hamkorlikda faoliyat olib boradi. Moslashtirilgan o'quv dasturlari, individual ta'lim rejalari hamda korreksion mashg'ulotlar orqali bolalarning ta'lim jarayoniga to'laqonli jalb etilishi ta'minlanadi.

Xulosa qilib aytganda, korreksion pedagogika zamonaviy ta'lim tizimining muhim va ajralmas yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu fan rivojlanishida jismoniy, psixik yoki sensor nuqsonlari mavjud bo'lgan bolalarning ta'lim-tarbiyasi, rehabilitatsiyasi va jamiyatga moslashuvini ta'minlashga qaratilgan ilmiy-nazariy hamda amaliy asoslarni o'zida mujassam etadi. Korreksion pedagogikaning asosiy vazifasi bolaning individual imkoniyatlarini aniqlash, rivojlantirish va mavjud cheklovlarni pedagogik yo'l bilan bartaraf etishdan iboratdir. Inklyuziv ta'lim sharoitida korreksion pedagogikaning ahamiyati yanada ortib, maxsus ta'limga muhtoj bolalarning sog'lom tengdoshlari bilan birgalikda ta'lim olishiga keng imkoniyatlar yaratmoqda. Bu jarayonda individual yondashuv, moslashtirilgan o'quv dasturlari va mutaxassislar o'rtasidagi hamkorlik muhim rol o'ynaydi. Demak, korreksion pedagogika asoslarini chuqur o'rganish va amaliyotga tatbiq etish har bir pedagogning kasbiy

kompetensiyasini oshirishga hamda ta'limning insonparvarlik tamoyillarini ro'yobga chiqarishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Abduqodirov A.A. Maxsus pedagogika asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
2. Mavlonova R., Rahmonqulova N. Pedagogika. – Toshkent: O'qituvchi, 2021.
3. Nurmonov A. Korreksion pedagogika va inklyuziv ta'lim asoslari. – Toshkent: Innovatsiya-Ziyo, 2022.
4. Karimova G. Inklyuziv ta'lim: nazariya va amaliyot. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2023.
5. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi. Inklyuziv ta'limni rivojlantirish bo'yicha me'yoriy-huquqiy hujjatlar to'plami. – Toshkent, 2020.
6. UNESCO. Inclusive Education Guidelines. – Paris, 2021.